

AHMED BÎCAN YAZICIOĞLU KADDESELLÂHÜ SIRRAHU'L AZÎZ -DÜRR-İ MEKNUN-(SAKLI İNCİLER) KİTABINDAN

ON ÜÇÜNCÜ BÂB (Kısım) HÜKEMA KAVLİNCE OTLAR VE YEMİŞLER VE TAŞLAR HÂSİYETİN BİLDİRİR

Hakk Sübhanehu ve te'alâ Hazretleri (c.c.) kulları için otları yarattı.

Her birinden bir derde deva, her maraza şifâ için Lokman Hekim'e bildirdi ve hâl diliyle söyledi. Her ot ben filân derde devâyım dedi. Ol dahi halka bildirdi.

Bilgil ki Hak te'alâ hazretleri dünyada bin ot yaratdı. Her birine bir hâsiyyet verdi. Bu otların yeryüzünde yedi yüz yetmiş dördü insan içindir. Bâkisi cin tâifesine mahsustur. İnsanın ana eli ermez.

Amma bir ot var; iştirak üzerinedir; hem insana nef i vardır. Ana aslû't-tâh derler, burucu'ssânem (yerücü's-sanem) dahi derler. Anın yaprağı pazı yaprağına benzer. Ulu dağlarda biter. Irakdan, gece ile çırağ gibi yanar. Yanına varınca kaybolur. Anı her kim yerinden çekip koparsa düşer ölür. Anı koparmak dileyen evvel, dolayı yanını kazar. Ta kim kopmağa kabil ola. Andan bir uzun ipin bir ucunu ota bağlar, bir ucunu bir kelbe bağlar. Dahi kendi kelbe ekmek gösterir, kelb ekmeğe çekinir. Ot kopar. Bir kere ah eyler. Ol ahi işiten ölür. Kelb düşer ölür. Andan gelirler alırlar. Anın kökü âdem gibidir. Kaşı gözü, iki eli iki ayağı, ağzı ve burnu ve saç [79b] var; avret saç gibi. Anın hâsiyyeti gayet şirinliktir. Her kime değdiren muhabbet eder; ardına uyar, kesilmez götürenler. Her kim anı görse muhabbeti ziyade ola. Şimdiki zamanın yalancı hekimleri bir yumuşak kökü yonarlar; kaş ve göz gibi yerini belirtirler, sünbül-i rumiyun saç ederler, odur diye satarlar.

(bkz: <http://www.agacler.net/forum/bitkiler-hakinda-genel-konusmalar/7406.htm>)

(http://www.e-kutuphane.teb.org.tr/pdf/eczaciodasiyayinlari/ila_habr-subt09/8.pdf)

Dahi acâibin biri **SAKANKUR** (Kum Balığı) balığıdır. Ol âdemî zâde olduğu yerde olmaz. Umman ya Muhit cezirelerinde olur. Meğer bir gemi vak'aya uğraya; anı bula getire. Anın hâsiyyeti oldur ki bir kişi seksen yaşında pîr olsa mücerred anı eline almak ile otuz yaşında yiğit gibi kıvam bulsa gerek. Amma şimdiki hekimler, Mısır ile Gazze ortasında Kayne derler kum içinde bir köy vardır. Ol kumda bir keler olur, balık gibi. Hekimler ol yerin Arabına nesne verirler. Arap varır anı tutar. Hekimler anı sakankur diye satarlar. Amma hükemâ kitabında yazmışlar; sakankur yelde timsahdan hâsıl olur; kum içinde keler gibi. Âdemi sokar. Eğer sokduğu âdem becid suya girmese, su bulmazsa işlemek gerekdir. Dahi sidiğini yutmak gerek kurtula, balık öle. Eğer işlemese, suya girmese âdem ölür; balık kurtulur. Zehi kadir! Neler halk eyler. Her müşkil iş ana asandır. Sâni'-i zü'l-celâl ve'l-kemâldir ve bir aceb dahi bu ki hasiletü'ssa'leb/hasiyyeti's-sa'leb dedikleri od, sakankurun bedelidir [80a] demişlerdir. Anda dahi mukarreblik vardır. Ol dahi ulu dağlarda olur. Anın bir cinsi var yaprağı kızılca olur. Anı daim koparmak âdet edenlerin eli tutmaz olur. Anın ilâcı oldur ki onu kaynattırıp (göyündürüp) mum yağıyla ana dürtsele (sürse demek) şifâ bula. Her kim anı zeyte batıra (yatıra) istimâl ede, cimâya gayet haris ola.

(bkz: http://tr.wikipedia.org/wiki/Kaplan_kum_k%C3%B6pek_bal%C4%B1%C4%9F%C4%B1)

(Kaplan kum köpek balığı (Carcharias taurus), Türkiye’de yaşamaz. Nadiren ağlara takıldığı olur ama dağılımında değildir. Genelde boyu 1.8 ile 3.6 m arasında değişir. Ahtapot, yengeç gibi hayvanlarla beslenir çünkü yunus ve fok gibi hayvanları avlayacak düzeyde değildir.)

(<http://oltakeyfi.com/forum/baliklar/30-trakonya-baligi-kum-trakonyasi.html>)

Dahi **AKAYBUH** derler bir ağaç var; Hind’de olur. Irakdan bakan âdem onu yelkene benzetir. Anı yerücü’s-sanem gibi iple çıkarırlar. Eğer anı çıkaralar içi dolu darı dökülür. Anın dahi hâsiyyeti bu ki hangi evde yaksalar sihir kâr etmese gerek. Bir aceb bu kim nârcil derler bir ceviz vardır; üzerine su dökseler süt olur; sıksalar nardenk olur. Nârcil, Hindistan kozuna dahi derler.

Otların acâibi **RÂVEND-İ ÇİNİ**dir. Bir miskalini yeseler âdemin içinde yanmış ciğerini tâzeler. Çiğ eti pişirip pişdikden sonra râvendi döğüp üzerine ekseler, geri çiğ olur. Ol kozun üzerinde olanı urganlar ederler; gemileri anınla bağlarlar. Hind’de demir kıymetlidir.

Dahi otların acâibi bader nehbube (bader nehbute) ki ana **OĞUL OTU da** derler. Yüreğe kuvvet verir, hafakana gayet de iyidir. Üç nev’dir. Birinin yaprağı ufacıktır, kokusu turunc kabı kokusuna benzer. Anı bir kişi güneş Hamel burcunda [80b] iken altın ile kesse götürse her kim anı görse muhabbet eder. Akçe kesesine koşalar bereket ola eksilmeye. Üçünün dahi hâsiyyeti bu kim kalbe kuvvet verir. Âdemi ferah eyler. Gussa giderir. Misk’in bedelidir.

Bir aceb dahi bu kim **ŞEHRÂN** derler bir il vardır. Anda bir ağaç vardır. Her zilkade ayında çıkarlar, ne kadar su muslukları varsa su ile doldururlar. Her şehir halkı musluklar etmişlerdir. Bir yıldan bir yıla dek anınla yetireler. Anda kalem biter. Mağrib denizinde bir ağaç çıkar, billur gibi ak. Kaçan, ol ağaç çıksa ucuzluk olsa gerek; çıkmasa kıtlık olur. Bir kerre ol ağacı kalın zincirle bağladılar; dahi urganlar ile sarakodular; gitmesin daima ucuzluk olsun dediler. Ağaç zinciri şöyle iplik gibi kesdi gitdi. Sonra maşrıktan kervanlar geldi. Eyitdiler: Maşrık denizinde bir ağaç gördük, ortasından zincirle bağlı dediler. Dahi bir ilde bir ağaç, yüz budağı var. Her budağında kuşlar yuva etmişlerdir. Ol ağaç yılda bir gün deprenir. Ol kadar kuş yünü dökülür. Halk anı dererler; tarlalarına dökerler; üzerine ekin ekerler. Ve dahi bir ilde bir ağaç vardır. Dibinde kim yatarsa sıtma tutar. Kalkıp yürüse soğukdan donar. Od yakıp ısınalım deseler yağmur yağar. Bir ilde bir ağaç vardır, od anı yakmaz. Ondan sac ederler. [81a] Üzerinde ekmek gibi, yufka gibi ne ise pişirirler. Herenileri ve kazanları andan ederler. Ve bir ağaç var, yemişi yün olur. Ol ilin kavmi anı eğirler, dokurlar, dikerler (giyerler). Bir ilde bir ağaç var. Ol ilin kavmi ana taparlar; gökden indi derler. Budağını kesseler kan akar. Yaprakları çıra gibi yanar. Aferin o sâni’in sun’una ki bunları halk eyledi. Pes bizim muradımız Hak te’alâ hazretlerinin sun’unu ve acâibini beyân etmektir. Amma birkaç meşhurca edviyeden diyelim. Ziyade isteyen hükemâ kitablarını mütâlâa eylesin.

Fasıl:

Zencebil:(Zencefi) Taamı hazmeyler, mideyi kızdırır. Süddeye, cimâya, rutubete ve yellere nâfi’dir.

Dârçini: (Tarçın)Mideye, öksürüğe, nezleye, böbreğe, ciğere, süddeye, istiskaya cimâya nâfi’dir.

Dârifülfül: Tabiati kızdırır. Hazma, cimâya, yellere, kulunca, soğukdan olan ağırlara nâfi’dir. Fülfiil: Dârifülfül gibidir. Belki daha lâtifdir.

Cevzibevvâ: (Küçük Hindistan Cevizi) Soğukdan olan hastalıklara, istiskaya, mideye, azmış ahlata, yellere faide eyler.

Cevzhindi: (Hindistan Cevizi) Sidik damlamasına, kavık soğukluğuna, arka ağrısına nâfi'dir. Meniyi ziyâde eyler. Şeker ile yiyeler.

Havlicân: (Kulunç Otu)Mideye, kulunca, ekşi geçirmeğe, hazma, böbreklere, cimâya, çok işemeğe iyidir.

Besbase: (Küçük Hindistan Cevizi) [81b] Kan tükürmeğe, bağırsak çıbanlarına, selesü'l-bevle iyidir. Ahlata (Kafa karışıklığı) iyidir.

Kakule: Hazma, yellere, böbrek taşma, göğüse, boğaza iyidir.

Karanfil: Selesü'l-bevle iyidir. Taze sütle içseler cimâya kuvvet verir. Yemeğe saçsalar kalbe kuvvet verir. Yelleri dağıtır.

Kebâbe: Süddeye, sidiğe, taşlara iyidir. Mideye, a'zâya kuvvet verir.

Sünbül-î Hindî ve Rumî: Hafakana ve yellere iyidir.

Fûsat: Su ile ezip mefluce süreler, nâfi'dir. Fevkal karası: A'zâya kuvvet verir. İki dirhemi adamı ishal eyler. Göze ağrısına iyidir.

Râziyâne: Suyu gözü tiz eyler. Tohumunu kaynatıp içseler böbrek, göğüs ağrılarına, yellere, süddeye, ahlata, kan tükürmeğe, mideye, sidik yoluna, kökünün suyu yerekana, yaz evvelinde bir dirhem yeseler ol yıl hastalık görmeye.

Anduz: Mideye kuvvet verir. Gussa giderir. Kavık ağrısına, sidik damlamasına, yellere, mafsallara, süddeye, balgama, hazma, bal ile yiyeler iyidir. Sıkıp suyunu içseler kan tükürmeğe iyidir.

Buyî: (Meyan) Pişirip bal ile yeseler, ishal ede.

Yelmeşik: Balgama, öksürüğe, basura, mideye nâfi'dir. Cimâya iyidir.

Kasrı: (Hindiba-yaban Marulu) Bal ile göze sürme eyleseler gözü tiz eder. Diş dipleri yenmesine ve ağrısına, dimağa, yakı edeler nâfi'dir. Zibak yağı ile zekere dürütseler [82a] cimâ etdirir.

Nohut: Suyu yerekana ve cimâya nâfi'dir. Bir gece sirkede ıslatıp ertesi yemek yemeden yeseler kara kordonu kira ve arka ağrısına ve üşümüş yerlere iyidir.

Hanzal (Ebu Cehil Karpuzu) İçini mâ-i asel ile içseler mafsallara balgamı çeker indirir.

Kar çiçeği: Karasından bir dirhem mahmudiyye ile yeseler balgama, sevdaya, yerekana, göğüs zahmetine, öykene, kaviğa, göze inen maddeye iyidir.

Hassetü's-sağleb/hassetü't-ta'leb: Cimâya kuvvet verir. Üçün biri kalınca pişe nâfi'dir.

Hatmi tohumu: Böbrek taşını dağıtır. Kaynatıp içseler bağırsak çıbanlarına, kan tükürmeğe nâfi'dir. Pişirip şişlere vursalar iyidir.

Zernebâd: (Çekirge ayağı) Adamı semirtir. Ferah verir. Yellere, mideye, kalan a'zâya kıvam verir.
Behmen kızılı: (Turpa benzer bir ot) Kanı giderir. Yumurta ile yiyeler. Pişirip nikrise dürtsele nâfi'dir. Yeseler hafakana iyidir. Cimâya kuvvet verir.

Buzidân: Nikrise, mafsallara, soğuk hastalıklarına, ahlata, sekerlere iyidir. Meniyi (zihni) artırır.

Sığır kuyruğu: Suyunu dişe dürtsele ağrısını gidere. Öksürüğe iyidir. Diş dibine yakı ağrısını giderir.

Tuderi lu'uku: (Haşhaş Tohumu) Göğüsde, öykende (böbrek demek) olan balgama, ahlata, yerekana, arkü'nnisâya iyidir.

Cavşirân: Mâi'l-karâtin ile iki buçuk dirhem içseler a'zâ süstlüğüne, iç ağrısına, sidik damlasına [82b], kavuk uyuzuna, rahim ağrsına nâfi'dir. Balgamı ishâl eder.

Cebelhünk: (Gencemut tohumu) Bir dirhemi safrayı, balgamı giderir, amma mâi'l-karâtin ile içeler.

Cüdyâne: (Kunduz otu) Bir dirhem suyunu içseler ağrılara, a'zâ süstlüğüne (sertliğine), ciğere, mide ağrsına, süddelere nâfi'dir. Bedeni tenkiye eder.

Mecend (Mercimek) [bir kelime okunamadı] tabana sürse ler nikrise nâfi'dir.

Şerbet-i berdengder: Mercimek kadar yağ ile kulağına tamzırsalar sağrlığı giderir.

Yüzerlik: (Üzerlik) Tavuk ödü, safran, râziyâne suyu ile göze sürseler cilâ verir.

Hardal: Kaynatıp suyunu içseler ahlata sertliğine nâfi'dir. Sıcak içe.

Bûre: (Borik asitten türeyen sodyum tuzu) Sahk edip bir buçuk dirhem bal ile yeseler, yelmeşik ahlata giderir. Bağırsak yellere, balgama, sidiğe, öksürüğe, yan ağrsına, yumurta ile yeseler göğüs zahmetine nâfi'dir. Islatıp içseler kanı sâfi ede. Sevdaya ve bedene, dimağ soğukluğuna ve arkü'nnisâya nâfi'dir.

Hasek: (Demir Dikeni) Kurusunu taam ile yese mideyi islah ede. Sıkıp suyunu göze çeksele cilâ vere. Yemesi ekşi geçirmeğe ve sidik yolunda olan taşâ nâfi'dir.

Ratıyene: (Çamsakızı) Uzun, değirmisi hep birdir. Su ile içseler nikrise, hıçkırığa, uçuğa, azmış ahlata, sinir, beden süstlüğüne iyidir.

Gelincik çiçeği: Döğeler, suyunu göze çekeler cilâ vere, ağrısını gidere.

Şakakul: (Yabani havuç-kara kök) Rutabi mukavvidir. Mideyi, ciğeri kızdırır.

Şeytraç: [83a] Anduzid ile karıştırıp arkü'nnisâya vursalar azîm fayda, dalağa dahi vursalar nâfi'dir.

Güveyi otu: Ak olanını pişirip suyunu içseler gönül dönmesine, ahlata, ekşi geçirmeğe, balgama, hazma nâfi'dir. İdrarı bol eder. Göz nûrunu ziyade eder. Süddeye faidelidir.

Zam'a: Yumurtaya, tuz yerine saçâ yiye, öksürüğe nâfi'dir. Galize haltı giderir. Kanırıp tükürmeği def eder. Avâza, mideye, kaviğa iyidir.

Akırkarhâ: (Pire otu-nezle otu) İçenler balgamı çıkarır. Suyunu gövdeye sürseler süstlüğü gidere. Soğuk zahmetine döğüp ekseler iyi ola. Nezleye ziftle yakı edeler iyidir. Cimâa, mideye nâfi'dir. Ayı yağıyla bedene ekse kuvvet verir.

Basal-ı 'unsal: (nûşâdır soğanı dirler deniz kenârında biter nişânı oldur. kim bir yerine dürtücek ol yeri gicidir ak soğandır büyük ve değirmi olur katmer katmer olur ve kalın olur) Berverdesi zıyku'n-nefese nâfidir. Yatıncak tabanına sürse yedi güne dek zekeri kıvama getire. Yağı göğüs haltına iyidir. Turp yaprağını pişirip yeseler rutubeti helâk ede. Kendisini pişirip yeseler, eski öksürüğü, göğüs haltına, taşı olan yellere faide eder.

Ferfiyun: (Sütleğen Otu veya zamkı)) Karâtin yaprağını içseler başta ve arkada olan ahlatı eritir.

Yonca Tohumu: Yaprığı rneniyi artırır. Titreyen ellere pişirip döğüp vuralar iyidir. Yağını titreyen başa sürseler nâfi'dir.

Karga düleği: Sirke ile pişirip nikrise vursalar nâfi'dir. Hukne etseler arku'n-nisâya [83b] iyidir. Uç miskal suyundan içseler balgamı ishâl ede. İki dirhem arpa unuyla içseler lakataya iyidir. Ham haltı giderir.

Kükürd: Buçuk dirhemini yumurta ile yiye, yerekana iyidir. Zevfâ ile gül suyuyla nikrise vursalar iyidir. Kulağa tütsü etseler ağrısını gidere.

Kışniş: Üç dirhem sinirli yaprağı su ile içseler kanı keser. Yemeğe saçıp yeseler buhara ve hıçkırığa nâfi'dir.

Kimnon: (Kimyon) Tohumunu sirkede ıslatıp kurutup döğe, yiye. Yellere nâfi'dir. Ciğerin, midenin rutubetini giderir ve hıfzı artırır.

Günlük: Yemeğe saçıp yeseler göz kızarmasına nâfi'dir. Bir miskal daima su ile içe, göğüs rutubetini giderir. Göze çekseler kanını kese.

Lâden: papatyaya turak yağla bir nice kerre vursalar nezleye iyidir.

Süst: mideye vursalar nâfi'dir.

Lisânü'l-asfur: (serçe dili) Kasık ağrısına, selesü'l-bevle, cimaya, hafakana, nâfi'dir.

Lisânü's-sevr: (Öküz dili) Pişirip içmek ferah verir. Bal şerbetiyle içseler öksürüğe, yüreğe göyünmüş halta, teşvişlere, nâfi'dir. Tîn-i âdemî ile içeler hafakana nâfi'dir.

Mi'a: [(a), günlük ağacı, sıgala ağacı (liquidambar orientalis) mey'a-i sâile kim karagünlük revâgıdır kim menteş ilinden gelür eyü râyihası olur türkçe zîgâla derler : (a), "zigale,]Tütsü ede kan yaşlığına nâfi'dir. Yağ ile gövdeye sürseler süstlüğü gidere.

Nanhûn: (anason)Pişirip suyunu içseler kuluncu gidere. Yeseler eski sıtmalara, hazma, gönül dönmesine, böbrek taşına nâfi'dir. Bal ile yeseler berasaya, behakaya vuralar iyidir. [84a]

Hindibâ: (yaban Marulu) Mideye iyidir. Yürek zayıflığına yakı edip vuralar ve yeseler süddeye, kan galebesine iyidir.

Mâi'l-karâtin: Oldur ki yüz dirhem bala iki yüz dirhem su koya biri kalınca kaynata. : "100 dirhem balı 200 dirhem su ile kaynatıp üç bölükte biri kalır"

FASIL:

Limon mideyi kavi eyler, iştahâ getirir, ekşi geçirmeği giderir. Suyu kanın rutubetini, göyünmüş **hıltı**, (karışım, besinlerin midede sindirildikten sonra kan, balgam, safrâ ve sevda maddelerinden her biri) gönül dönmesini giderir. Çekirdeğinden iki dirhem ıssı ve tuzlu suyla içseler mideyi, ciğeri, kalbi kavi eyler.

Fıstık yemişi mideyi ciğeri eridir. Oyken (göğüs) zahmetine, gönül dönmesine mide buharına iyidir. Kalbe ferah verir.

Unnâb (Kızıl İğde) yeseler ya suyunu içseler kan galebesini giderir. Öksürüğe, göğüs ağrısına nâfi'dir. Yemekden evvel yiyeler. Pişirip yeseler içi yumuşatır.

Sanavber yemişi: (Çam ağacı Fıstığı) Göğez içini bal ile yeseler meniye artırır ve kavığı eritir. Beden süstlüğünü giderir.

Fındık içini bibere katıp yeseler nezleye iyidir. Kavunun tatlısı âdemi semirtir. Meniye artırır.

Karpuz sıtmaya, humma hararetine iyidir. Ademin içini yaykar, ateşi teskin eder.

Hıyâr, safraya hararete iyidir. Amma kabını kalın keseler. İçi yaykar, ateşi eritir.

Elma, kalbe kuvvet verir. Soyup yiyeler. Kalbe ferah verir. Amma pişirip yeseler daha lâtifdir.

Armut, gıdadır. Tatlısı âdemi semirtir, faidelidir. Yemek üzerine yiyeler buharı def eyler.

İncir, meniye artırır. Kulunca iyidir. Çok yemek [84b] gıcık getirir.

Hurma da incir gibidir. Mardilkâni (resul-i kâbini) yani hindibâ, marul gibidir hâsiyyetde.

Üzüm: Tatlı şırası fesaddır. Mizâcı muslihdır. Üzümü kabıyla yemek yel eyler. Çekirdeği kabz eyler. Üzümün hâsiyyeti birkaç gün öğün edip yemekdir.

Anâr: (Nar) Tatlısı üzümün şırası gibidir. Çekirdeği kabızdır. Ekşisi sidiği yürütür. Çekirdeğini taama saçalar midede artık haltlara iyidir. Limon suyla içeler kan tükürmeğe fâide eder. Üç tane anâr çiçeğini yeseler göz ağrısını görmeyeler.

Zeytun: Gıdadır. Onu daim âdet edinip yemek âdemi arıklatır. (zayıflatır) Meniye kat'eyler, ehl-i riâyâtın taamıdır.

Ayva: Mideye kuvvet verir. Sıtmaya ve hararete bevasıra faide eyler. Çekirdeği kabızdır.

Fasıl: Taşların acâibini bildirir:

Evvela biri **elmas**dır. Cümle katı nesneleri ol deler. Anı kurşun yonar. Elmas ucub etdi. Hak te'alâ hazretleri benden pek nesne yaratmadı dedi. Hak celle ve alâ ucub edenleri sevmez. Ululuk ana yaraşır. Hâlik-i mahlûk râzık-ı merzukdur. Pes kurşunu ana havale eyledi. Eğer anı dışın üzerine koşalar

filhâl çıkara ve ne yerde evren ve bebir ulu yılan olsa anda elmas vardır. Pes İskender anı çıkardı. Orda bir gözgü (ayna) eyledi. Yılan ve evren anı görür kör olurdu.

Pirûze: (Firuze) Âdeme ferah [85a] verir. Her sabah kalksa pirûzeyle baksa gözünün nûru arta. Ağulara assı eyler ve tutya dahi olur. Yüzük kaşına koşalar câzılık kâr kılmaya.

Talk: (alçı taşı) Bir taşdır ki her kim celb eylese yanar. Oda girse od anı yakmaya. Buz ile kar ile ovalar. Mürayiler anı alırlar, evliyâlanırlar.

Mıknatıs: Meşhurdur. Demiri çeker. Hind gemilerine mıknatıs korkusundan mih vurmazlar.

Yakut: Bir cevherdir. Bir paresini dilin altına koşan susuzluğu keser anın dürüstiti olur. Anı bileyeyim dersen demir ile bilenir. Hergiz anı düribe (döverek toz haline getiremez) almaz ve ana od kâr eylemez.

La'l, inci ve zümrüt ve mercan bunlar cevâhirdendir. Ademin gönülünü ferah eyler Her hâsiyyeti çoktur. Dersek söz uzar.

Yeşim: Bir taşdır. Anı kim götürse yıldırım oku ana kâr etmeye. Hıtayî kavmi anı götürürlerdi. Dahi yıldırım orda çok olur.

Dünyâda taşlar çokdur, biz meşhûrlarını dedik.

Kaynak:

Yazıcıoğlu Ahmed Bîcan, Dürr-i Meknun-(Saklı İnciler) Çevri: Necdet Sakaoğlu Eski Yazıdan Yeni Yazıya Tarih Vakfı Yurt Yayınları 86, İstanbul-1999

OSMANLICA TIP TERİMLERİ ve BİTKİLER SÖZLÜĞÜ

Kaynak:

Tabîb İbn-i Serîf YÂDÎGÂR,
15. Yüzyıl Türkçe Tıp Kitabı YÂDÎGÂR-I İBN-İ ŞERÎF

Proje Danışmanı:
Prof. Dr. Ayten ALTINTAŞ
Hazırlayanlar:
M. Yahya OKUTAN, Doğan KOÇER, Mecit YILDIZ,
İstanbul 2004